

 hasvet®

VETERİNER KLİNİKLERİ İÇİN YENİ KORONAVİRÜS KRİZ EYLEM PLANI

MART 2020

COVID-19 (Yeni Koronavirüs Hastalığı)

COVID-19 (Yeni Koronavirüs Hastalığı) pandemisi alarmlarını arttırıyor, ekonomik belirsizlik yaratıyor ve işveren/çalışan sorumlulukları ve yükümlülükleri hakkında soru işaretleri oluşturuyor.

Mevcut koronavirüs pandemisi, daha önceki salgınlardan potansiyel olarak daha şiddetli ve geniş kapsamlı olsa da, **bu çalkantılı zamanlarda yön belirlemek için** hazırladığımız kriz eylem planı ile bazı araştırmaları ve kaynakları paylaşmanın faydalı olacağını düşünüyoruz.

Birinci Adım, Çalışan Güvenliğine Odaklanma

Tüm veteriner hekim ve klinik yöneticileri, bu pandemi süresi boyunca personelinin ve kendilerinin güvenliğini ve refahını öncelikli hale getirmelidir.

Bu adım, iş sağlığı ve güvenliğinin gerektirdiği bulaşıcı hastalık politikalarına ve müdahale planlarına sahip olmayı da içerir.

Veteriner hekimler meslek grubu olarak bir çok bulaşıcı hastalığa maruz kalmaktadır. İşletme, çalışanlarını yeterince bilgilendiremez ve koruyamazsa, personelin Covid-19 ile enfekte olması olasıdır.

İşverenler, işyerinde bulaşıcı bir hastalıktan kaynaklanan tüm makul önlemler de dahil olmak üzere, çalışanları güvende tutmak için ilgili bakanlıklar ve kuruluşlar tarafından belirlenen koruyucu önlemleri almakla yükümlüdür.

COVID-19 (Yeni Koronavirüs) Kılavuzunda Güncel Kalın

Veteriner klinikleri, COVID-19 (Yeni Koronavirüs Hastalığı) ile ilgili halk sağlığı rehberliği konusunda güncel tutulmalıdır. Resmi tavsiyelerle uyumlu bir iş politikası sağlayabilmek, enfeksiyon kontrol çalışmalarınıza bir çalışan veya hasta sahibi tarafından itiraz edilmesi durumunda önemli bir yasal güvencedir.

Türkiye Cumhuriyeti Sağlık Bakanlığı, Dünya Sağlık Örgütü ve yerel sağlık kuruluşları rutin olarak izlenmeli ve COVID-19 (Yeni Koronavirüs Hastalığı) politikanız değişiklikleri yansıtacak şekilde güncellenmelidir.

Türk Veteriner Hekimleri Birliği'nin açıklama ve yayınları takip edilmelidir.

<https://www.saglik.gov.tr>

<https://hsgm.saglik.gov.tr/tr/covid19>

<https://tvhb.org.tr>

<https://www.who.int/emergencies/diseases/novel-coronavirus-2019>

Personel Eğitimi ve Araçları

Salgının yayılımı ve etik gerekliliklerden ötürü, her işletmenin çalışanlarına Covid-19'un yayılmasını nasıl önleyecekleri konusunda doğru eğitim vermeleri ve onlara bu eğitimlere göre hareket imkanı sağlamaları gerekmektedir.

İdeal olarak, herhangi bir işyerinde enfeksiyon meydana gelmeden önce personel eğitimi verilmelidir. Bu, Covid-19 bulaşma biçimlerini gözden geçirmek, hastalık belirtilerini, halk sağlığı yönergelerini paylaşmak ve uygulama politikalarının dayandığı resmi bilgi kaynaklarını sağlamak kadar basit olabilir. Her çalışanınızla yaptığınız tüm eğitimleri belgeleyiniz.

Her veteriner kliniği, işyerinde Covid-19 bulaşma riskini azaltmak için önlemler almalıdır. Bunlardan bazıları:

- 1) Hem çalışanlar hem de müşteriler için sabun veya dezenfektanlarla doldurulmuş el yıkama bölgelerine kolay erişim sağlanmalıdır.**
- 2) Savaşlar, kapı kolları, klavyeler, telefonlar ve benzeri tüm ortak yüzeyler düzenli olarak dezenfekte edilmelidir.**
- 3) Çalışanlar ve hasta sahipleri kişisel mesafelerini korumak için yeterli fiziksel alana sahip olmalı ve kalabalık alanlarda durmaları engellenmelidir.**

Covid-19 Şüpheli Klinik Belirtiler Gelişirse ALO 184'ü arayın

Çalışanlar Covid-19'un herhangi bir bulgusuyla karşılaşırsa bunu klinik yöneticilerine derhal iletmelidir. Bir personelin kendisinden Covid-19 şüphesi duyması ancak buna müdahale etmeyerek günlük yaşantısına devam etmesi savunmasız ve risk grubundaki popülasyonu tehlikeye atar.

Herkesin Covid-19 pandemisinden korunmaya yardımcı olmak için etik bir sorumluluğu vardır.

Sağlık Bakanlığı İletişim Merkezi (SABİM) Yeni Koronavirüs Danışma hattı.

Personel Ne Zaman Eve Gnderilir ?

Bağışıklık sistemi baskılanmış, nezle veya grip belirtileri gsteren personeller klinik ortamından uzaklaştırılarak evde istirahate gnderilmelidir.

Covid-19 semptomları olan personel ile ilgili ise hemen Tcrkiye Cumhuriyeti Sağlık Bakanlığı Corona Danışma Hattı Alo 184 aranarak iletilen prosedürler izlenmeli, personelin diğer personellerle teması kesilmelidir.

Ayrıca ekip üyelerine, Covid-19'a karşı risk grubunda olan bireylerle yaşayıp yaşamadıkları sorulmalı, cevaplar kayıt altına alınmalı, onları ve ailelerini mümkün olduğunca güvende tutmaları için yardım edilmelidir.

İŖe Ne Zaman Dönmeli ?

Klinik sahipleri ve yöneticileri, Covid-19 bulaşmış bir çalışanın ne zaman güvenli bir şekilde işe geri dönebileceğine ilişkin makul, gerçeklere dayalı yönergeler oluşturmaya başlamalıdır.

Yazılı politikalar, potansiyel olarak bulaşıcı durumdaki bir çalışanın ne zaman işine geri dönmesine izin verilip verilmeyeceği konusunda spesifik olmalıdır.

Covid-19 enfeksiyonunun seyri henüz tam olarak anlaşılamadığı için sağlık yetkililerine danışılmalı ve Covid-19 tedavisi görmüş bir personeli çalıştırmaya başlamadan önce doktor raporu talep edilmelidir.

Hasta Sahiplerinizi Koruyun

Bu tarz pandemilerden sonra hasta sahipleriniz çalışanlarınızdan virus kaptığını düşünerek sizi veya kliniğinizi zor durumda bırakabilir.

Bu salgın süresince hasta sahiplerinize yeterli el yıkama istasyonları, el dezenfektanı ve gerekli olduğunda kişisel koruyucu ekipman sağladığınızdan ve hasta sahiplerinizi bilgilendirdiğinizden emin olunuz.

Birçok işletme Covid-19'un yayılımını azaltmak, personel ve müşterilerini korumak için attığı adımları müşterileriyle paylaşacaktır; hazırladığınız eylem planlarınızı hasta sahiplerinizle paylaşınız.

Covid-19 Teşhisi Konulmuş Hasta Sahipleri

Hasta sahiplerinizden Covid-19 semptomu gösterip göstermediğini ya da teşhis konulup iyileştiyse kliniğinizi bilgilendirmelerini istemelisiniz.

Hastalarınızda öncelik sıralaması yaparak muayeneleri hasta sahiplerinin araçlarında yapabilirsiniz.

Klinik içerisinde muayene gerektiren durumlarda kontrollü içeri alım prosedürleri geliştirebilirsiniz.

Uzak bağlantı yolu ile konsültasyon tavsiye edilerek ihtiyaç duyulan malzemelerin hasta sahiplerine kargo yoluyla gönderilmesini sağlayabilirsiniz.

Klinik girişinde hasta sahiplerinize maske ve eldiven sağlamak, personelinize olası bir bulaşmanın önlenmesinde fayda sağlayabilir.

Potansiyel Taşıyıcı Olarak Hayvan Tüyleri veya Derisi

Veteriner klinik personelleri otoriteler tarafından yayınlanan tüm hijyen kurallarına uymalı ve koruyucu eldiven, kıyafet ve benzeri ekipmanlar kullanmalıdır.

Enfekte hasta sahibiyle temas etmiş köpek ve kedilerin tüy ve derileri SARS-CoV-2 için potansiyel mekanik vektör olabilir; yani klinik çalışanı Covid-19 ile enfekte hasta sahibinin pet hayvanından zapt-ı rapt esnasında veya diğer fiziksel temaslar sırasında hastalık kapabilir.

Personel Azlığı ve Çalışma Saatleri Stratejileri

Bir çok kliniğin Covid-19 sebebiyle personel sıkıntısı yaşamaması muhtemeldir.

Yeterli veteriner hekim desteği sağlamak, kliniğinizin gelir ve kârını korumak için bu süre zarfında finansal ve klinik raporlarınızı kritik bir şekilde analiz etmelisiniz.

Kliniğinizin kapasitesine bağlı olarak çalışma saatlerini sınırlamanız, randevu yoğunluğunu azaltmanız veya öncelik belirleyerek uzaktan vaka incelemesi (telemedicine-konsültasyon) yapmanız gerekebilir.

Belirli durumlarda, acil olmayan hastaların veya rutin seçmeli prosedürlerin yetersiz destek personeli nedeniyle yeniden planlanması veya ertelenmesi gerekebilir.

Bu pandemi esnasında stratejik planlama ve harcamalar, pozitif nakit akışınızı sürdürmek ve ekonomik temellerinizi korumak için en iyi durumda olmanızı sağlar.

Pandemide Bireysel Ekonomi

Kliniğinizdeki personellerin sağlık giderleri için ödeme yardımlarını değerlendirin ve düzenlemeler yapın.

Ya Beklenenden Kötü Bir Durum Olursa?

Tüm işletme sahiplerinin önümüzdeki üç ay boyunca gerekli sarf malzemelerini, hizmetlerini ve çalışan ihtiyaçlarını ilgili raporları analiz ederek değerlendirmeleri gerekir.

Önümüzdeki altı - on iki ay içinde klinik gelirlerinin düşmesi durumunda sabit ve değişken giderleri uygun şekilde bütçelemek için ekonomik planlamalar gerçekleştirmelisiniz.

Zorluklar Fırsat Yaratır

Covid-19 pandemisi veteriner klinikleri için bir felaket anlamına gelmez, aksine akılcı bir yönetimle krizin fırsata dönüştürüleceği bir süreci yaratabilir.

Finansal planlamalarını dikkatle yürüten klinikler, kriz ortamındaki iş geliştirme uygulamaları sayesinde krizin üstesinden gelecek ve muhtemelen daha da güçlenecektir.

Bu zorluklar girişimci veteriner hekimler için uzaktan sağlık hizmetlerini genişletmek, mal ve hizmetlerin eve teslimini sağlamak için önemli fırsatlar sunabilir.

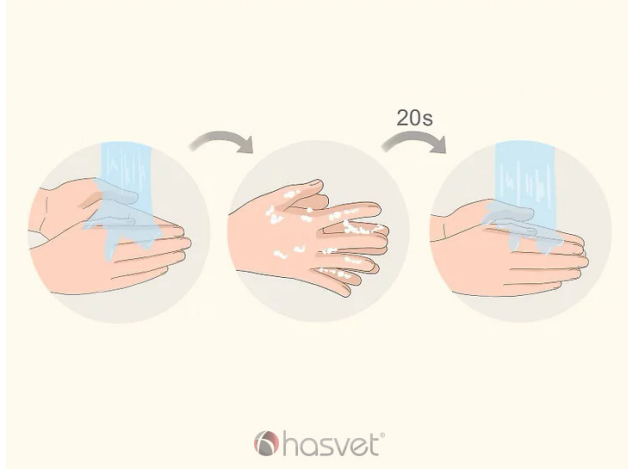
Personelin Stres ve Kaygı ile Başa Çıkmasına Yardımcı Olun

Çalışanlarınız ve hasta sahipleriniz kaos ortamlarında rehberlik ve güvence için size danışır. İyimserliğinizi korurken dürüst olun. **Felaket senaryolarına odaklanmak yerine resmi kurumların güncel açıklamalarını takip ederek kendinizi, çalışanlarınızı ve hasta sahiplerinizi güncel bilgilere ulaştırın.**

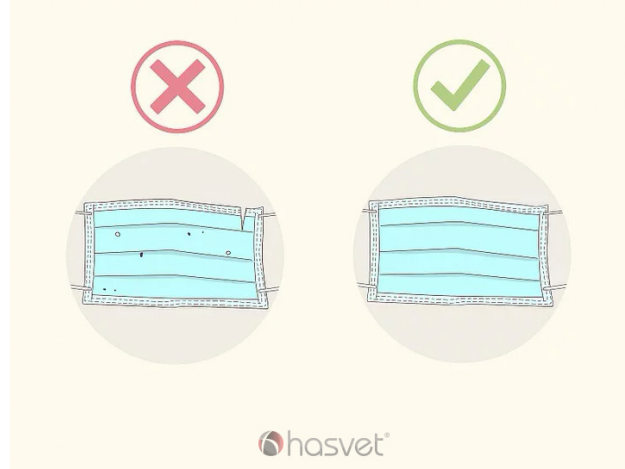
Geleceğinizi koruyun.

Veteriner hekimler olarak sorumluluğumuz toplumun her kesiminde koruyucu hekimlik uygulamalarını gerçekleştirerek “**TEK TIP TEK SAĞLIK**” konseptiyle üzerimize düşen görevleri yerine getirmektir

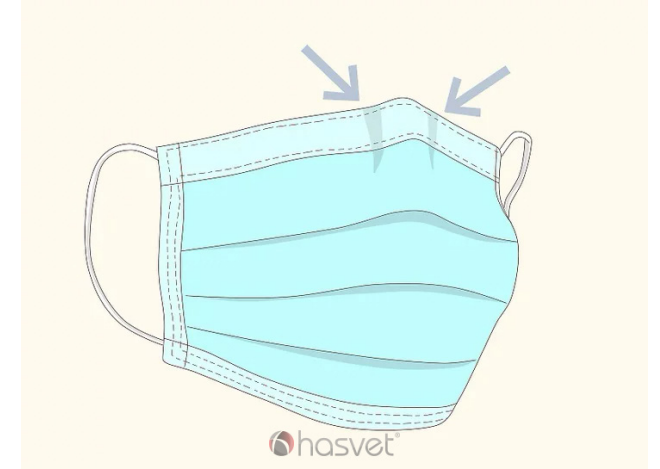
Personel ve Hasta Sahipleriniz İçin Disposable Maske Kullanım Şeması

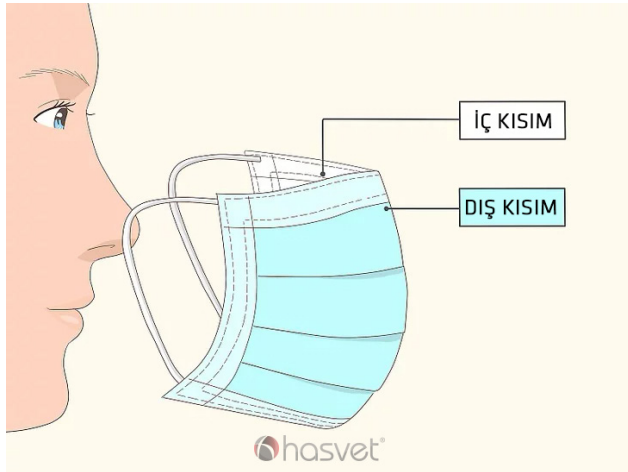
1 - Ellerini temizle

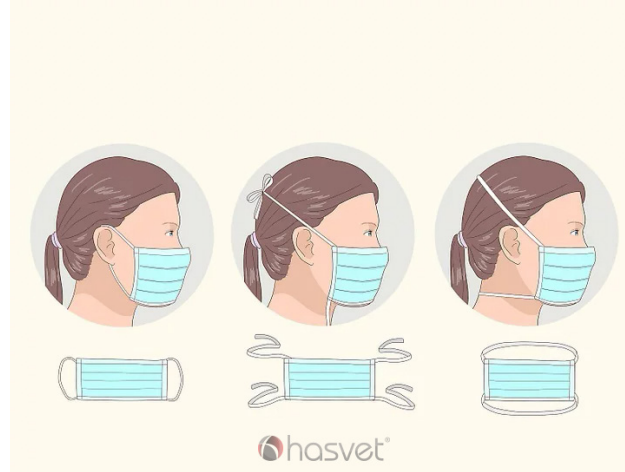
2 - Tıbbi maskenin defosu olup olmadığını kontrol et

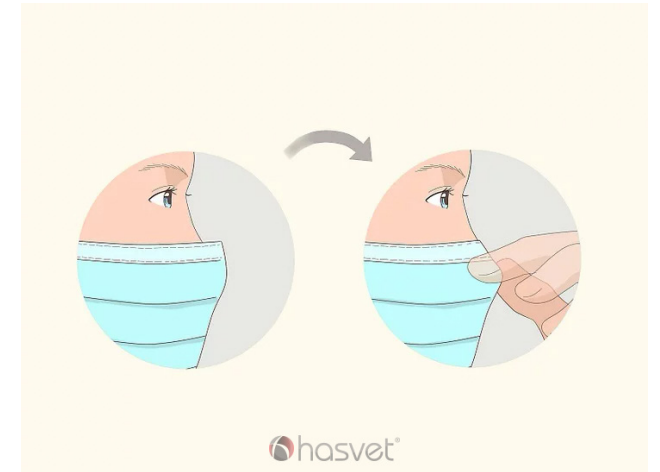
3 - Maskenin üst kısmını uygun şekilde düzelt

4 - Maskenin uygun tarafının dışa baktığından emin ol

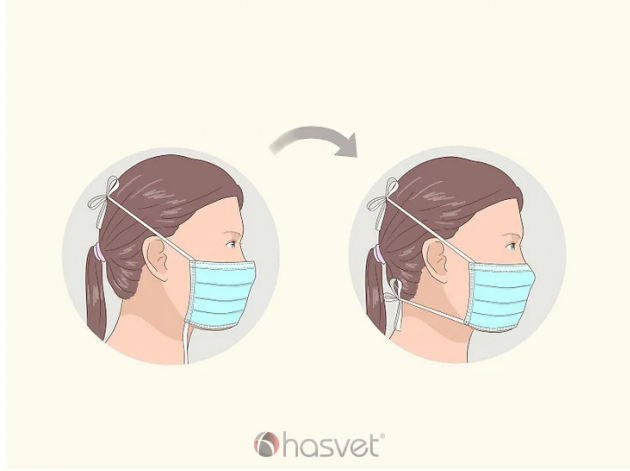

5 - Maskeyi yüzüne tak (Türe göre farklı olabilir)

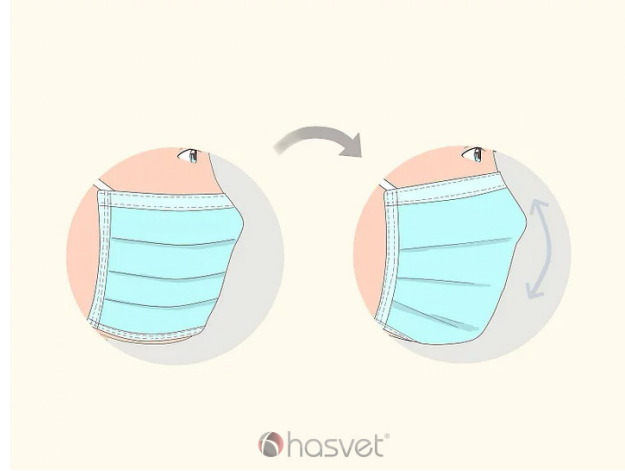

6- Burun parçasını ayarla

Personel ve Hasta Sahipleriniz İçin Disposable Maske Kullanım Şeması

7 - Gerekirse maskenin alt şeridini bağla

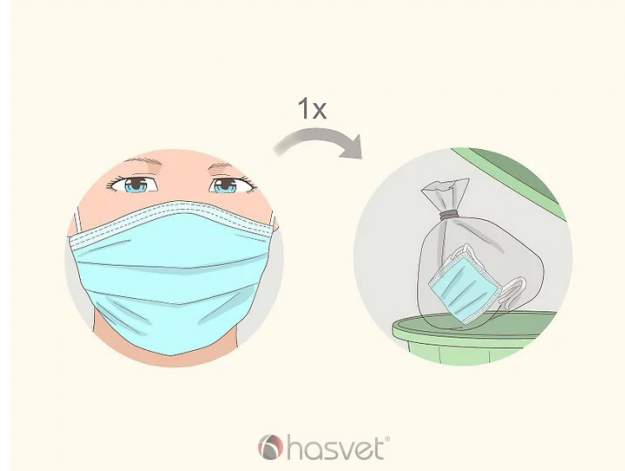
8 - Maskeyi yüzüne ve çenesinin altına tak

9 - Maskeyi çıkarmadan önce ellerini temizle

10 - Maskeyi dikkatlice çıkar

11 - Maskeni güvenli bir şekilde ortadan kaldır

12 - Tekrar ellerini yıka

YENİ KORONAVİRÜS RİSKİNE KARŞI

#14 KURAL

Ellerinizi sık sık su ve sabun ile en az 20 saniye boyunca oarak yıkayın.

Öksürme veya hışırtı sırasında ağız ve burnu tek kullanımlık mendille kapatın, mendil yoksa dirseğin iç kısmını kullanın

Ellerinle gözlerinize, ağızınıza ve burnunuza dokunmayın

Soğuk algınlığı belirtileri gösteren kişilerle aranızda en az 3-4 adım mesafe koyun

Yurt dışı seyahatlerinizi iptal edin ya da erteleyin

Yurt dışından dönüşte ilk 14 günü evinizde geçirin

Bulduğunuz ortamları sık sık havalandırın

Kapı kolları, armatürler, lavabolar gibi sık kullandığınız yüzeyleri su ve deterjanla her gün temizleyin

Hiçbir kişisel eşyanızı (havlu gibi gündelik eşyaları) ortak kullanmayın.

Kıyafetlerinizi 60-90°C'de normal deterjanla yıkayın

Tokalaşma, sarılma gibi yakın temaslardan kaçınin

Bol sıvı tüketin, dengeli beslenin, uyku düzeninize dikkat edin

Ateş, öksürük, nefes darlığı gibi şikayetleriniz varsa, maske takarak bir sağlık kuruluşuna başvurun

Soğuk algınlığı belirtileriniz varsa yaşlılar ve kronik hastalarla temas etmeyin, maske takmadan dışarı çıkmayın

Sağlık Bakanlığı İletişim Merkezi (SABİM) Koronavirüs Danışma hattı.

